XXII:-
563

Item-id : 1010220388.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Tanggal : 19 Maret 2012
No. Induk : 20951/PN-MUSEUM/'12
BIB - ID : 0010 - 43032060.
Beli / Hadiah : Ex. Museum

28600

XXII 563

Overgedrukt uit de Nederlandsche Spectator 1873

XXII : —
563

NEDERLANDSCHE SCHILDERS IN PERSIË EN HINDOSTAN, IN DE EERSTE HELFT DER 17de EEUW.

Het mag voorzeker niet al te gewaagd zijn te veronderstellen, dat het over het algemeen al zeer weinig bekend is, dat ook Nederland mannen heeft opgeleverd, die hetzij in wetenschap, kunst of in een of anderen tak van nijverheid ervaren, de vorsten op het vasteland van Indië, hunne verkregen kunde ten dienste stelden en op deze wijze zich een onafhankelijk bestaan wisten te bezorgen, en tevens voor anderen nuttig te wezen. Het getal dergenen die zich reeds vóór de vestiging der Nederlanders in Indië aldaar bevonden, was waarschijnlijk niet zoo gering als men wel zou vermoeden; ook reeds bij Jan Huygen van Linschoten vinden wij er eenige bewijzen van. Men vindt onder hen: goudsmeden, diamantkenners en slijpers, doctoren, ingenieurs, schilders enz.

Cornelis Claesz. Heda.

Reeds vroeg vindt men in de papieren der Oost-Indische Compagnie gewag gemaakt dat er zich schilders aan de hoven der vorsten in Persië en Hindostan ophielden. Een der eersten door ons daarin aangetroffen was Cornelis Claesz. Heda van Haarlem; de zeer avontuurlijke reis uit Europa naar Goa op de kust van Malabaar, door

NASIONAL RI.
Maret 2012
1/PN-MUSEUM/12
Museum

hem in 1605, in het gevolg van eenen Persischen Afgezant aan het hof van den Duitschen keizer, ondernomen, en hetgeen hem daar en elders, tusschen de jaren 1605—1617 wedervoer, werd reeds in het zoo belangrijke werk over de Haarlemsche schilders van dr. Van der Willigen opgenomen [1].

Jacob Maertensz. Bol.

In 1616 kwam overland op de kust van Coromandel, een Nederlander, zekere Jacob Maertensz. Bol van Antwerpen; of hij tot de bekende schildersfamilie van dien naam — die ook bij dr. v. d. W. voorkomt — [2] behoort en ook schilder was, bleek ons niet, doch dit is in het geheel niet onwaarschijnlijk. Op zijne reis was hij te Patam (Negapatam?) van alles beroofd geworden en verzocht hij aan den president van ons kantoor te Masoelipatam, een tijd lang onderstand van Compagnieswege te mogen genieten, hetgeen hem werd toegestaan, »vermits hij anders tot schande van de Hollanders, door de Engelschen of Mooren had moeten onderhouden worden;" wat van hem verder geworden is, wordt niet gemeld.

Jan Lucasz. Van Hasselt.

Vonden wij Heda in groot aanzien bij den vorst van Visiapoer en was er door zijne bemiddeling eene handelsovereenkomst tusschen de onzen en dien Vorst gesloten [3]; Jan Lucasz. van Hasselt treffen wij omstreeks dezen tijd aan in het hof van Shah Abbas, beheerscher van Persië en bij hem mede in groote achting.

Hij was almede overland in Indië gekomen, nadat hij langen tijd had doorgebracht zoo in Italië, Konstantinopel, Egypte, Jeruzalem, Aleppo, Babiloniën, als in meer andere plaatsen. Het juiste jaar waarin hij aan het opgenoemde hof werd opgenomen, kunnen wij niet opgeven,

---

[1] Les Artistes de Harlem 1870 pag. 152—156.
[2] Als voren p. 85.
[3] Als voren p. 153.

doch in 1625 schreef Huybert Visnicht uit Ispahan aan de bewindhebbers, »dat Jan Lucasz. van Hasselt reeds toen den Koninck eenige jaren als schilder gediend had."

Door partikuliere berichten waren de bewindhebbers echter reeds vroeger onderricht geworden, dat zich een schilder aan dat hof ophield. Bij hun schrijven aan Visnicht in December 1624, deelen zij hem mede, dat zij eenige schilderijen naar Soeratta hadden gezonden, doch niet goedvonden dat er daarvan eenige naar Persië werden overgebracht »vermits in alle daarvan menschelijke figuren geschilderd zijn" [1].

Dat zij verder vernomen hadden dat hij (V.) door een meester schilder die bij den koning in groot credict stond, zeer was geholpen in het verkrijgen van audientie bij Z. M. en het welslagen zijner aangewende pogingen van de toestemming tot het bekomen van den handel. Dientengevolge bevelen zij hem (V.) aan, »dat den voorschreven meester schilder niet en diende ergens in bij eenige occasie te worden geoffenceert". Want — zeggen zij verder — »indien hij beter meester was, als degene die de schilderijen die naar Soeratte waren gezonden, had gemaakt, zouden ze in Persië niet wezen geacht; waren de schilderijen daarentegen beter, zoo zoude het hem in zijne reputatie bij den Vorst kunnen schaden, door de vergelijking van beter werk met het zijne."

Van Hasselt stond in groote achting bij den Shah; toen deze in 1625 besloot Mousa-beig als gezant naar Nederland te zenden, werd hij vergezeld door onzen schilder. Visnicht geeft van hem eene goede getuigenis; hij noemt hem een jongman van goeden naam, zeer gewild van Z. M.; en die zich zeer gaarne ten dienste van de Be-

---

[1] In Soeratta daarentegen waren ze zeer welkom, in een rapport van Pieter Gillesz. van Ravesteyn van 22 October 1625, leest men: Zij (de Engelschen) brengen hier jaerlijks uit Engeland, lakenen, carsayen, fluweelen, sahijn, roers, pistolen, zijdgeweer, spietsen, curieusheden van spiegels, candoosen met baerspiegels bij malkanderen, diverse schilderijen op doek van landouwen, historien ende personagien enz.

De volgende goederen is den Akbar uit Engeland ontbiedende.... allerhande schilderijen van landouwen en personagien op lywaet geschildert met olyeverwe."

windhebbers had laten gebruiken, en bijaldien hij met den ambassadeur naar Persië mocht terug keeren, dan zoude de bewindhebbers zeer aan zijn persoon gelegen zijn.

Van Hasselt keerde echter vóór Mousa-beig, met het schip Dordrecht naar Persië terug, dit schip vertrok in October 1626 uit Texel. In Persië terug gekomen bleef hij de zaken der Compagnie zeer behartigen, zoo dat de Commissaris Dirck van der Lee, bij zijne memorie in 1628 aan Visnicht ter hand gesteld, deze gelaste »wij recommanderen UE. den persoon van Jan Lucasz. van Hasselt, die van den Heer Gouverneur-Generaal Carpentier op het hoogste is geëerd; zult hem zooveel faveur doen als zonder prejuditie van de Compagnie zal kunnen geschieden, alzoo de Heeren Bewindhebbers verstaan (dat) aan zijn persoon gelegen is." Bij Shah Abbas bleef hij voortdurend in gunst, en deze die er zich veel aangelegen liet liggen om zijne handelsbetrekkingen met andere landen uit te breiden, verleende hem den titel van Agent en bestemde hem, om hem in deze hoedanigheid in Nederland te vertegenwoordigen. Doch de vorst weinig tijds hierna overleden zijnde, bracht dit eenige vertraging in zijne reis naar herwaards te weeg.

Shah Sefi volgde den overleden vorst op, die Van Hasselt in zijne kwaliteit van Agent bevestigde. De voorgenomen reis had in 1629 over Batavia voortgang; in de vloot waarover Pieter van den Broecke als bevelhebber gebood, kwam Van Hasselt in het midden van 1630 in het vaderland aan. Wat hij in deze zijne nieuwe betrekking hier te lande verrichte behoort niet tot ons onderwerp. Dat hij met het hof in Persië in briefwisseling stond spreekt — zoo men zegt — van zelve. Doch ook met anderen hield hij correspondentie, zoo vinden wij opgeteekend dat in 1642 hem door den schilder des konings een brief werd gezonden, de naam wordt evenwel niet genoemd.

In het jaar 1653 was hij nog in leven.

Hendrick Arendsz. Vapoer.

Hij was reeds in dienst der Compagnie toen hij met

Pieter Gillisz. van Ravesteyn, op den 8 Mei 1615, uit Masoelipatam naar Soeratta vertrok, ten einde aldaar de belangen der Compagnie te bevorderen.

Hij was aldaar eenige jaren werkzaam, toen hij, die Ravesteyn opgevolgd was, in 1622 met de zijnen in Agra werd gearresteerd, uit hoofde van represaille, voor het door de Compagnie in bezit nemen van een vaartuig dat aan den vorst behoorde, en door deze vermeend werd wederrechtelijk genomen te zijn. Het volgende jaar werd hij echter weder ontslagen, en daar zijn tijd, waarvoor hij zich aan de Compagnie verbonden had, geëindigd was, vertrok hij naar Batavia, echter om aldaar slechts eenen korten tijd te verblijven. In 1625 was hij weder te Soeratta terug en in commissie gesteld om de medegebrachte geschenken voor den vorst van Cambaya, aan dezen over te brengen en waaronder zich een Casuaris bevond. Den koning was dit geschenk »bovenmate aangenaam geweest"; hij bewees den overbrenger veel eer, en vereerde hem met een van zijn eigen paarden. De Koning en de Koningin — zoo schrijft den Gouverneur Herman Van Speult uit Soeratta aan de Bewindhebbers, op den 5 April 1626 — hebben hem wederom een nieuwe firman gegeven, die hem in het komen met de Kaffila van 680 kameelen, zeer dienstig is geweest. Gemelde Vapour, naar wij geïnformeerd zijn, is van den Koning en de Grooten zeer wel gezien, gelijk mede bij den Saffi Khan [1], en dat doordien hij boven zijne bekwaamheid de schilderkunst te baat heeft, daar deze natie zeer nieuwsgierig naar zijn; hetwelk ook een helpende oorzaak is, waardoor hij in het Hof bij de Grooten zoo wel gezien is".

Zijnen diensttijd andermaal verstreken zijnde, nam Van Speult hem wederom aan op eene wedde van *f* 150 per maand, om hem als opperkoopman te Agra te gebruiken, »opdat men daar ter plaatse steeds iemand mogt hebben, die toegang tot de Hofgrooten heeft; of het ge-

[1] Deze was de schoonzoon der Koningin, een man van grooten rijkdom en aanzien, en bezitter van veele prachtige gebouwen. (Brief van Van Speult als boven).

beurde (dat God verhoede) ons eenig ongeval overkwam, de zaken aldaar ten beste geduid en geremedieerd worden, eer dezen gierigen en onverzadelijken hoop des Compagnies middelen mishandelen." Bij voortduring bleef Vapoer steeds zeer wel gezien bij den vorst en de grooten, en overleed te Soeratta in 1633, alwaar hij tijdelijk het bestuur had aanvaard, dat opengevallen was door het overlijden van den directeur Jan van Hazel [1].

Barend van Sichem.

In 1638 werd Adam Westerwolt door de hooge regeering te Batavia, benoemd tot president van den handel in Persië. Zijne instructie draagt den datum van 28 September van dat jaar. Daarin lezen wij, nadat er van vele zaken reeds vooraf gesproken en het artikel rariteiten" afgehandeld is: Waarom wij UEd. mits dezen ook medegeven eenen Barend van Sichem, die zeer wel teekenen en het penseel mede redelijk wel maniëren kan, idem Claes Andriesz. van Amsterdam die wel in esmalte (émail) en het verzetten van steenen werken kan. Vóór dezen is de Majesteit van dezen kunstenaars een bijzonder liefhebber geweest. UE. zullen haren dienst presenteren en met hare personen zooveel benevolentie winnen als voortijdens bij Franschen en Italianen wel geschied is. De noodwendigheden voor dezen wordt in partijen medegezonden; hetgeen nog gebreken mogte en nu niet te bekomen is, zullen als voren naar dezen voldoen."

Westerwolt vertrok weldra naar Gamron waar hij eerst na een langdurige reize ten anker kwam. Daar hem bij de instructie was voorgeschreven zich naar het hof — waar zich dit ook ophield — te begeven, ten einde zijne opwachting bij den vorst te maken, vertrok hij den 10den April 1639 naar boven, behalve eenige andere personen, in zijn gevolg medenemende:

Barent van Sichem, schilder, Huybert de diamantslijper met zijn familie en Claes den Goudsmit.

---

[1] Men verwarre deze niet met Jan Lucasz. Van Hasselt hiervoren vermeld, zoosls meermalen geschiedt.

Halverwege Gamron en Ispahan gekomen, werd Westerwolt door koortsen aangetast, die hem niet alleen tot laatstgenoemde plaats bijbleven, maar hem ook verhinderden zijne reis te vervolgen en eindelijk bijna vier maanden later, op den 29 Augustus, zijnen dood ten gevolge had, zoo dat intusschen onder een ander de reis naar het hof was voortgezet. Omtrent van Sichem vernemen wij verder niets; of hij insgelijks overleden is zouden wij bijna veronderstellen, want uit de instructie aan Wollebrand Geleinz. de Jonge, die in plaats van Westerwolt tot president van den handel in Persië werd benoemd, medegegeven den 28 Augustus 1640, vernemen wij, dat Huybert Bufkens als diamantslijper in dienst van Z. M. was aangenomen en jaarlijks ruim duizend gulden verdiende; waardoor zijn gage en rantsoen die hij van de Compagnie trok, moest stilstaan totdat hij weder in haren dienst trad, maar om hem te meer aan de Compagnie te verbinden kon men hem jaarlijks een pensioen toekennen van drie honderd gulden.

Voor den adsistent en goudsmit Cornelis Walraven werd een kistje met goudsmidsgereedschappen gezonden en een open brief. Aan de H. R. moest bericht worden gegeven of de vorst met zijn kunst gediend was en daarin genoegen nam, evenzoo omtrent het verrichten van den goudsmit Claes, die reeds in Compagnies dienst aan het werk was gesteld; men had evenwel vernomen dat hij een groote dronkaard was, van welk euvel Bufkens ook niet was vrij te pleiten, hoewel ze vertrouwden dat Z. M. van Walraven beter gediend zoude wezen.

Philips Angel.

Over Philips Angel, die tusschen de jaren 1651—1655 als agent van de Compagnie en schilder aan het hof van Persië verkeerde, zijn door ons uitvoerige bijzonderheden medegedeeld aan dr. Van der Willigen en door hem in zijn meergenoemd werk opgenomen, waarheen wij onze lezers verwijzen. [1]

---

[1] Als voren, p. 68—73.

Romayn, Romain, Romeyn. [1]

Dat er ook nog in 1655 een schilder van dezen naam aan het bovengenoemde hof aanwezig was, bleek ons uit een schrijven van den raad te Gamron van den 11den December, gericht aan de kooplieden Hendrick Van Vijck en Samuel Trouwers te Ispahan. Wij lezen daarin: dat zij (de raad) wel willen gelooven, dat de schilder Romayn nog vrij zwak van lichaam bleef en aldaar van zijne kwalen niet zoude kunnen genezen, zoodat ze dan ook goedkeuren dat hij met de zijde Kaffila naar Gamron mocht afkomen.

In zijne kunde als schilder heeft de raad geen groot vertrouwen, want hij zegt: »dat ze uit hun schrijven gezien hadden, dat zijn begonnen stukje in het opmaken zoo slecht beviel, dat het tot schande zou strekken, indien het na het voltooijen er van aan Z. M., den Athmaldoulet (Achmed Doelath) of eenige anderen rijksgrooten werd aangeboden." Het kwam op hunne voorspelling uit »want die persoon heeft 't onzer aanwezen aldaar nooit moed gehad om den Koning met zijn kunst eenig genoegen te geven (door) iets van zijn dingen te vertoonen."

Dat hij derhalve van daar vertrok, zou, daar hij den vorst met zijne kunst toch niet zou kunnen behagen, door dezen niet kwalijk maar voor welgedaan worden opgenomen.

Verdere berichten omtrent Romayn zijn ons onbekend gebleven.

Isaak Koedijk.

Hij kwam buiten dienst der Compagnie in 1651, met het jacht de Saphier uit het vaderland te Batavia.

Daar de Groote Mogol Shah Jehân of Djichaan reeds sedert eenigen tijd te voren aan Gouverneur-Generaal en Raden van Indië, ernstig had verzocht, dat hem een bekwaam en in de schilderkunst ervaren persoon mocht wor-

[1] In 1653 was te Soeratta op het jacht de Saphier, als Schipper Jan Nicodemus Romain; terwijl in 1658, op het schip Het Wapen van Amsterdam, de Koopman Adrianus Romanus, naar het vaderland terugkeerde.

den toegezonden [1]), besloot de H. R. nu zich hiervoor een goede gelegenheid aanbood aan het verzoek van Shah Jehân gevolg te geven, en daar Koedijk »experte kennis der schilderkunst en andere bekwaamheden bezat" hem in 's Compagnies dienst in kwaliteit van Koopman en Agent aan te nemen onder eene belooning van zestig gulden per maand. Hier voor zou hij gehouden wezen naar Agra of wel naar het hof van den Grooten Mogol te trekken om »aldaar tot derzelver vermaak ten dienste te zijn." Ten behoeve der Compagnie zou hij van hetgeen daar kwam voor te vallen uitvoerige aanteekeningen houden en deze met elke voorkomende gelegenheid aan den directeur te Soeratta op zenden. Had er iets belangrijks plaats waarin de Compagnie betrokken was, dan zou hij daarvan bij expresse moeten kennis geven. [2])

Koedijk vertrok weldra naar Soeratta, alwaar hij nog voor het einde van het jaar aankwam.

Door ziekte verhinderd kon hij niet dadelijk met de geschenken en koopmansgoederen naar het hof op reis gaan. [3] Doch bij de volgenden brief die de directeur afzond [4] schijnt deze zwarigheden geopperd te hebben tegen het vertrek van Koedijk naar het hof, want hij schrijft: »Van harten geerne soude volgens UEs. goede menighe in de gegeven ordre den Coopman Isaacq Coedyck nevens de schenckagie naar boven gesonden hebben, om als Resident omtrent den Conincq Chaesiaen (Shah Jehan) te blijven ten waare sijne indispositie sulcx wederhouden hadt; bovendien is 't oock niet wel prackticabel ofte om beter te seggen, niet geraaden, een getrout (gehuwd) persoon met vrouw ende

---

[1] »Dat aan zijn hof reeds vele jaren vroeger schilders werkzaam waren, leest men met de volgende bewoordingen in eenen brief van Pieter Van den Broecke aan den Gouverneur-Generaal Pieter de Carpentier van Soeratta, den 6 April 1626. „Den Grooten Mogol heeft hier mede aan mij laten verzoeken, een van zijne dienaars, wezende een schilder en vijf à zes personen met onze schepen naar Europa om Toffas of curiositeiten voor hem te koopen, wilden laten gaan; dat beleefdelijk afgeslagen hebben" daar hij dit zonder order van den Gouverneur-Generaal hier toe te hebben, niet kan toestaan. „Wie deze schilder was wordt niet opgegeven.

[2] Resol. H. R. Batavia den 4 Augustus 1651.

[3] Missive van den Directeur Gerardo Pelgrom van 16 Januari 1652 aan de H. R.

[4] 27 Maart. Als voren.

kinderen, soo verre van den handt onder de Mooren te senden. Insonderheyt dewyl syn Maijt. geen perpetueele resident plaatse is houdende, maar heden hier ende morgen wederom ievers anders is, waar over het al te costelijck, moeijelijck ende voor onse natie seer verachtelijck soude vallen denselven met vrouw ende kinderen te volgen. Soo wert meyn insgelijcken voor de waerheyt bericht, dat sijn Maijt. (gelyck sulcx de Moorsche weth oock medebrenght) geen amanteur (amateur) van de schildercunst is; doch om daervan verseeckert te sijn, hebbe den Oppercoopman Joan Bercqhout gerecommandeerd zich dies aangaande by de Grooten ten Hove te informeeren en mij haer gevoelen daarover te aviseeren, waar naar mijn alsdan sal reguleeren en sien oft geraaden is, dat genaamde Koedijck opgaat, otte wel ergens anders albier in 's Compagnies dienst gebruijcken sal."

In antwoord hier op schreef de H. R. aan den directeur, den 17 September daaraan volgende: »Dat den Coopman Coedijck door impotentheyt niet naar boven is connen reysen, comt zeer qualijck; bemercken mede dat den Grooten Mogol geen lief hebber van figuren is. Wij en connen niet begrijpen wat d'Heer Van Teylingen [1] daar mede voor heeft gehadt ons sulcx wijs te maacken dat het een aangename dienst zoude zijn, wij sijn Maijt. een goet schilder toesonde daar nu 't contrarie vernemen. UE. sult gemelde Coedijck als de tweede op 't comptoir Ahmadabath gebruycken, vermits die plaats vacant is, alsoo niet dubiteeren off sal de Comp. aldaar goeden dienst doen."

Tengevolge van die aanschrijving der H. R. vertrok Koedijk den 16 Januarij naar Ahmadabath, vom aldaar nevens den oppercoopman Huybert Hugo 's Compagnies negotie waar te nemen. Wij dubiteeren niet, off denselven sal hem daerin naar behooren getrouwelyck tot UEds. genoegen acquiteeren dat hem volcomentlijck toevertrouwen daar hij een eerlievend ende gau persoon is." [2]

Het volgende jaar werd hij opperkoopman en hoofd te

---

[1] Jan Van Teylingen was Directeur van 1648—1651.
[2] Als voren 24 Februarij 1653.

Ahmadabath, en weinige maanden later als tweede te Soeratta aangesteld bij het vertrek van Pelgrom, in wiens plaats Hendrik van Gent als directeur was opgetreden; deze zijne aanstellingen werden bij brief van de H. R. van 14 Aug. 1655 goedgekeurd.

De bewindhebbers in het vaderland daarentegen, waren in het geheel niet gesticht over hunne handelwijze ten opzichte van Koedijk. In hunnen algemeenen brief aan G.G. en R. v. I. van 16 April 1657, merken zij op: Dat Koedijk in 1650 naar Indië was vertrokken zonder kwaliteit of gagie »en daar hij niet magtig was geweest om zijne crediteuren te voldoen, had men niet kunnen goedvinden hem in den handel te gebruiken." Dat hij in Indië gekomen dadelijk tot Koopman was aangesteld, en nu reeds de tweede plaats op het kantoor te Soeratta bekleedde; »'t welk alzoo een exorbitantie is, diriverende en afwijkende van de goede ordres en maxime van de Compagnie."

Dat, daar hij niet in de negotie »maar in de schilderkunst opgevoed en gestileert was" ook niet die bekwaamheden kon hebben, die tot het waarnemen van eene zoo belangrijke plaats en gelegenheid werd vereischt. Weshalve G. G. en R. v. I. werden gelast, hem uit die betrekking te ontslaan; en zoo hij genoegen wilde nemen zich buiten dienst der Compagnie hetzij op Batavia of op een andere plaats, onder de jurisdictie der Compagnie staande, te willen nederzetten en zich als vrijburger »met de voorschreven schilderkunst of iets anders exerceren en in het werk stellen" dan werden zij gemagtigd hem daarvoor in de gelegenheid te stellen. Terwijl al verder de H. R. werd gelast, om zijne plaats weder te laten vervullen door iemand die daarvoor de vereischt wordende bekwaamheden bezat, om bij het eventueel overlijden of vertrek van den Directeur dezen te kunnen opvolgen.

Toch viel aan Koedijk de eer te beurt het kantoor te Soeratta te presideeren; terwijl de hier aangehaalde brief van bewindhebbers op weg naar Indië was, kwam de directeur van Gent te overlijden, en Koedijk werd tijdelijk zijn opvolger. Maar de H. R. was wel verplicht hem terug te roepen, en ofschoon hij zich daar (te Batavia) als vrijman kon nederzetten, verkoos hij naar het vaderland terug

te keeren. Hij nam echter nog eenige maanden de betrekking van Secretaris der H. R. waar. Door hem werd, in 1659, de retourvloot als bevelhebber naar onze havens geleid.

In 1665 liep er een gerucht te Gamron (Persië) dat de gewezen directeur Iaack Koedijk, met zijn zwager Justus Weyns, benevens een gewezen Amsterdamsch juwelier Watercamp geheeten, op de kust van Coromandel stonden te komen om in Golconda diamanten in te koopen, doch men hoordde er later niet meer van.

JOREPHAS VOSCH en ABRAHAM EMANUELSZ. VAN METEREN.

Terwijl de betrekking van tweede persoon aan het kantoor te Soeratta in 1656 werd waargenomen door Koedijk, zond Shah Jehan aan een zijner gouverneurs een brief waarin hij schrijft »te hebben gehoord, het nieuws van de schilders en chirurgijn (of die kennis heeft van de natuurlijke dingen) der Hollanders," met last hen dadelijk naar het hof te zenden. De gouverneur gaf van dezen bekomen last terstond kennis aan den directeur Hendrik van Wijck, die hiermede in het geheel niet was ingenomen. Vooreerst omdat de vorst over deze personen wilde beschikken zonder hem daarin te kennen, en de dienaren der Compagnie beschouwde als in zijnen dienst te wezen en ten anderen omdat, wanneer ze eenmaal ter beschikking van Z. M. waren gesteld, het doorgaans zooveel moeite kostte hen weder terug te krijgen. Maar om Z. M. niet voor het hoofd te stooten en om der gevolgen wille, besloot van Wijck, gesterkt door zijn bijhebbende raden, aan zijn verzoek gevolg te geven, doch tevens zóó dat aan den oudsten hunner het karakter van agent zou worden toegekend en dat aan dezen de belangen der Compagnie aldaar zouden worden opgedragen.

Deze schilders waren Jorephas Vosch van Wijk bij Duurstede, als Adsistent in 1647 in Indië gekomen met het schip Nieuw Enkhuyzen, en Abraham Emanuelsz. van Meteren van Leiden; deze kwam in Indië met het jacht Tertolen in 1654, met den rang van korporaal. De chirurgijn was Johan Elpen van Gadenbusch, in 1646 met het schip

Malacca in genoemde kwaliteit uitgekomen en die nu de betrekking van opperchirurgijn bekleedde.

Aan Vosch werd behalve den Koopmansrang, die van Agent toegekend; de beide anderen verkregen dien van Onderkoopman.

In Januarij 1657 vertrokken zij van Soeratta om zich bij Z.M. te vervoegen, alwaar aangekomen, aan ieder hunner eenen bijzonderen Droga of beschermheer werd aangewezen. Vosch kwam ten huize van Ammerouw Khan, van Meteren bij den Prins Dara Shah ook Dara Sjekoch genaamd en Elpen bij den hertog Shah Ulla Khan.

Aan het hof waren zij zeer goed ontvangen, maar in het bijzonder door den oudsten prins Dara Sjekoch »dien eminenten Prins en succeseur des grooten Shah Jehan's gunste schijnt ons niet gering te wezen".

Van Meteren bood den prins een schilderij aan, waarvoor de e hem beloonde met een somma van tweehonderd realen v a achten, terwijl hij hem tevens met een eerekleed ereerde.

Hij gaf hun daarenboven de belofte, dat, wanneer zij ook zouden willen vertrekken, zij tegen wil en dank niet zouden worden opgehouden.

Het verblijf van Vosch aan het hof duurde slechts een korten tijd; want hij was in den loop van 1657 weder te Soeratta terug [1]; de beide anderen werden verzocht nog te blijven. Hoe lang dit geduurd heeft is niet wel op te maken; in het volgende jaar waren zij nog aan het hof. Latere berichten omtrent hen ontbreken; wij zullen dit gedeeltelijk althans hebben toe te schrijven aan de hoogst belangrijke gebeurtenissen die in het rijk van den Grooten Mogol nu en gedurende eenige volgende jaren plaats hadden, welke met de gevangenschap van den ouden Vorst eindigden (die in 1665 overleed). Dit alles was het gevolg van den opstand zijner zonen, waarvan Eurangzeeb zijn vader gevangen hield, terwijl hij zijn broeders Dara Sjekoch en Moerad Ul. Beg ter dood liet brengen.

---

[1] Hij kwam in 1684 als bevelhebber der retourvloot in het Vaderland terug. Zijne laatste betrekking die hij in Indië had bekleed was Commandeur te Jaffanapatam.

Jan de Hart.

Eindelijk vinden wij nog gewag gemaakt van een schilder die in 1656 of het begin van 1657 over land in Persië was aangekomen, namelijk »Jan de Hart, van Amsterdam geboortig, zijnde een schilder, die eenelijk op zijne kunst reist, en van meening is zich naar Coromandels kust te transporteren en aldaar zijn fortuin te zoeken." [1]

Met het schilderen schijnt hij echter geen fortuin te hebben gemaakt, want men leest in een brief van de kust van Coromandel naar Batavia van 21 Aug. 1660. »Jan de Hart over land in Indië, vaart als onderkoopman op het Deensche Jacht Fredericus." Tot dit jaar 1660, strekken zich onze nasporingen betreffende de nederlandsche schilders in Persië en Hindostan uit.

Leupe.

---

[1] Brief van Gamron den 30 Maart 1657 aan de H. R. te Batavia.

1 v2

PERPUSTAKAAN NASIONAL

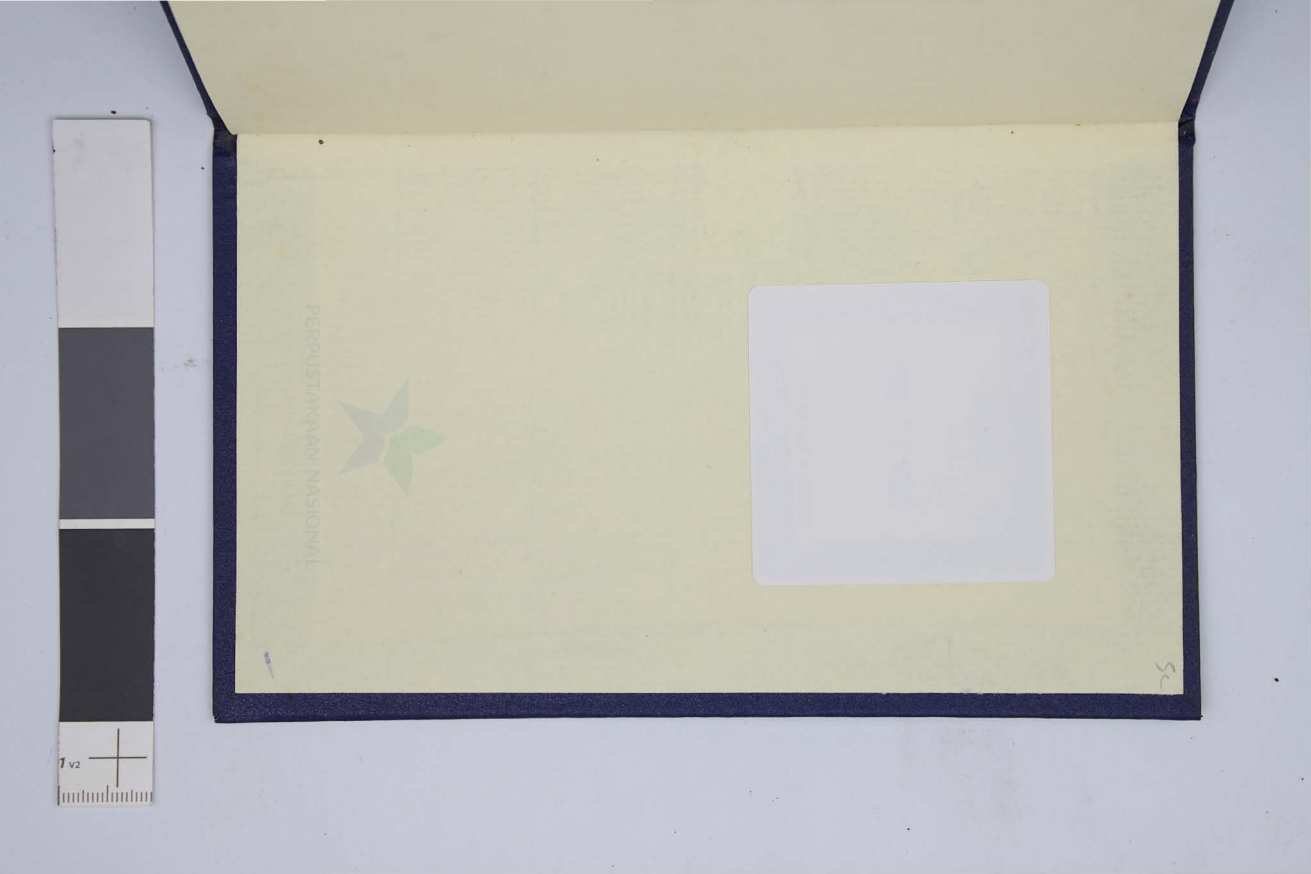
PERPUSTAKAAN NASIONAL

